

Sarpsborg bondelag har følgende bemerkninger og innsigelser i forbindelse med høring av arealplan 2021 – 2033 for Sarpsborg kommune.

Temakart friluftsliv og verdsetting av friluftsområder i Sarpsborg kommune.

Ref; Bestemmelser arealplan: § 3.5

Sarpsborg bondelag er som næringsorganisasjon ikke blitt involvert i prosessen rundt kartlegging av friluftsområder. Dette til tross for at dette anbefales i veilederen fra Miljøverndirektoratet. Kun et utvalg av Sarpsborgs idrettslag og friluftorganisasjoner er kontaktet. Kun et fåtall av de tilskrevne har levert innspill. Arbeidsgruppen i kommunen er snevert sammensatt etter vår mening, og kartleggingen gjenspeiler subjektive vurderinger snarere enn objektive fakta. Dette skaper frustrasjon blant bønder i Sarpsborg.

Allemannsretten har stor støtte blant Sarpsborgs bønder. Og det er viktig å presisere at også bondelaget er for allemannsretten. Denne kartleggingen handler om å rettferdiggjøre inngripende båndlegging på bl.a landbrukseieendommer. Da må alle være involvert. Bondelaget er sterkt uenige i hvordan dette arbeidet er utført.

I kartleggingen, som burde vært avgrenset, ser vi at store samlede arealer på flere kvadratkilometer er verdsatt som svært viktige friluftsområder. Andre steder er mindre områder omfattet, men det er også avgrensninger hvor dyrket mark er verdsatt som svært viktig friluftsområde.

Sarpsborg bondelag krever at all dyrka mark blir tatt ut av temakart friluftsliv. Dyrka mark kan ikke verdsettes som friluftsområde. Dette gjelder uansett om det er et mindre jorde eller store sammenhengende landbruksområder som omtalt i plan. Mindre jorder finnes flere steder i Skjeberg, Varteig, øvre Tune og i kystsonen. Dette er viktige områder som brukes til matproduksjon og bidrar til et fint kulturlandskap. Dette har stor verdi for samfunnet, og får å nå bærekraftmålene. Sarpsborg bondelag vil også minne administrasjonen om at et gjennomsnittlig jorde er omkring 5 dekar i flere norske fylker.

Videre er det kartlagt svært viktige friluftsområder inne på gårdstun, fremtidige arealer som passer til nye driftsbygninger, områder som ikke blir brukt som friluftsområder og i områder hvor vi har observasjoner av sjeldne fugl og dyrearter.

Vi har også sett at områder i nærheten av idrettsplasser med organiserte løyper har en lavere verdsetting enn dyrket mark.

Med bakgrunn i prosessen med involvering, sammensetning av gruppe, mangel på kunnskap om gruppens vurderinger, mangel på underveis- meldinger og få høringssvar krever Sarpsborg bondelag:

1. Kartleggingen må gjennomføres på nytt med involvering av flere brukere, alle idrettslag, alle næringsorganisasjoner i landbruket/skogbruket og grunneierlag/grunneiere. De fleste grunneiere har betydelig med informasjon som er nyttig i en ny prosess.
2. All dyrket mark tas ut av Temakart friluftsliv.
3. Størst bruk og behov for friluftsområder vil være der folk flest bor. Dette mangler i kartleggingen. Nære turløyper, akebakker, fotball og aktivitetsplasser, parker m.fl. I sentrum

er dette viktig. Dette mangler i kartleggingen. Sikres ikke friluftsområdene i byen vil dette forringe oppvekstvilkårene for barn og unge i Sarpsborg by.

Jordvern og områder til utbygging

Sarpsborg bondelag er bekymret for stadig nedbygging av dyrket og dyrkbar jord i Sarpsborg. Sarpsborg kommune har i årene fra 2000 – 2016 omdisponert 5% av det samlede jordbruksarealet i Sarpsborg kommune (kilde landbruksdirektoratet). Etter 2016 har nedbyggingen fortsatt i omtrent samme takt.

For å snu trenden, og for å nå bærekraftmålene må nedbyggingen stanses. Sarpsborg bondelag krever derfor at følgende områder, slik planen fremstår nå, tas ut av arealplanen. Se nedenfor.

Sarpsborg bondelag mener samtidig at deler av områder kan aksepteres hvis dyrket og dyrkbar mark tas ut i sin helhet. Dette betyr at det kun bygges på fjellgrunn og i skog med lav bonitet i de aktuelle områdene.

Generelt vil bondelaget samtidig peke på at konfliktnivået øker hvis man bygger ned deler av dyrket mark pga støy, støv og lukt i forbindelse med driften.

Følgende områder tas ut av planen slik områdene fremstår i dag:

B-1.1 Lysåsveien

B-13.2 og 5 Opstadfjellet

B-13.3 Knattås

B-5.1 Kløvningsten

B-7. Delås søndre

BA-10.3 Opstad vest

BA-10.7 Villa Tindlund

BA-17.1 Helgebyveien

BA-4.1 Bodalstranda

BA-5.1 Bergheim del 1, syd

BA-5.2 Bergheim del 2, nord

BA-5.3 Bjørnemyr

BA-5.5 Roligheten

BA-7.1 Navestad/Berg søndre

I-1 Travbane Rønneld

M-1 Haslia Eidet

N-03 Engsmyr

N-05 BA Lekevollkrysset

N-01-BA Bjørnstadveien 50

N-10 Bjørnstad- Kalnesskogen

N-11 Bjørnstadmyra industriområde

N-12 Hafslund nord for Hafslundsgate

N-14 Svingen

N-16 Klvingsten 5

O-1 Hafslundsøy

O-6 Sandjordet ved Greåker vgs

O-8 Kalnes

Kalnesskogen

Sarpsborg bondelag er spesielt bekymret for nedbygging av Kalnesskogen. Dette er et stort område som til blant annet brukes i undervisning. Området er viktig for Kalnes videregående skole. I tillegg består området av svært god jord som kan nydyrkes. Området ligger gunstig til i forhold til fremføring av vanningsvann. Området er viktig, og vil bli enda viktigere i fremtiden for å nå bærekraftsmålene.

Bestemmelser knyttet til arealplan:

§ 4.27 Belysning

Sarpsborg bondelag mener at det ikke bør lages regler som er i strid med vanlige menneskers rettsoppfatning, og ikke er unødvendig inngripende, byråkratiske eller går ut over tryggheten til vanlige mennesker.

Lyssetting er viktig på gårdsbruk for å sikre verdier, HMS, arbeid, trivsel og barns lek. Dette må være opp til den enkelte bonde, og ikke være søknadspliktig. Belysning på gårdsbruk er ikke et problem i forhold til strølys i dag, og gårdsbruk må derfor være unntatt fra denne bestemmelsen.

§ 5.1.6 Bestemmelser om fritidsboliger

Sarpsborg bondelag ønsker at det åpnes for bygging av fritidsboliger. Dette er en viktig tilleggsnæring til gårdsbruk i Sarpsborg. Under landbrukstelingen i 2010 var det ca 50 av Sarpsborgs bønder som hadde hyttetomter som tilleggsnæring.

§ 5.1.7 Idrettsanlegg

Travbanen på Rønneld må tas ut av planen. Tiltaket vil bety nedbygging av dyrkbar jord med god kvalitet.

§ 5.3.2. Bestemmelser for bebyggelse på landbrukseiendommer

Punkt c tas ut av planen. Vi kan ikke sette et makstak på 1000 kvadratmeter. Dagens husdyrbygg som prosjekteres og bygges er ofte betydelig større. Andre kommuner har ikke denne begrensningen.

Årsaken er dyreholdforskriften og at hensynet til dyrevelferd krever større arealer enn tidligere. Det er også normalt at flere bygger opp imot konsesjonsgrensene.

Punkt d foreslåes endret til 20 meter da nye korntørkeanlegg kan overstige 15 meter.

Bondelaget er også for at gårdstun i noen tilfeller kan flyttes. Dette gjelder hvis kommunale eller fylkeskommunale veier hindrer utvikling av tun eller innebærer fare for liv og helse. Herunder støy, lys eller barns lek.

En eksemplifisering kan være veien som går mot Løkkevika. Vi har også eksempler på gårdstun som blir inneklemt pga ny eller eksisterende veibygging. Her må det være mulig å gi dispensasjoner.

Boliger, kårboliger og arbeidsbolig.

Sarpsborg bondelag ønsker en mer liberal holdning til bygging av kårbolig. Dette vil bidra til tidligere generasjonsskifter på gårdsbruk.

Bondelaget ønsker også muligheter for å bygge arbeidsboliger for de som har hjelpere på gården eller er avhengige av utenlandsk sesongarbeidskraft. Myndighetene stiller stadig større krav til innkvartering. Sarpsborg kommune må legge til rette for dette i arealplan og kystsoneplanen. Det er viktig at dette punktet blir innarbeidet i bestemmelsene. Gårder som legger om til mer intensive produksjoner har ikke arbeiderboliger fra tidligere.

Sarpsborg bondelag ønsker også at det skal bli noe lettere å bygge i LNF områder. Dette for å sikre levende bygder.

Tilleggsnæringer i landbruket.

Sarpsborgs bønder lever av ressursgrunnlaget på gården. Dette er viktig i et stadig mer presset landbruk. For å tydeliggjøre dette har vi satt inn en tabell fra landbrukstellingene fra 1999 og 2010. Vi hadde ny telling i 2020. Resultatene fra denne tellingen er ikke ferdige før sommeren 2021.

Tabellen viser totalt 187 tilleggsnæringer i Sarpsborg. Vi har ca 250 landbruksbedrifter som mottar produksjonstilskudd i kommunen.

Flere bruk kan ha flere tilleggsnæringer, men det tyder på at ca halvparten av alle bønder i Sarpsborg har en tilleggsnæring til gården.

Dette kan være tilleggsnæringer som direkte er nevnt i veilederen «garden som ressurs» (Kommunal og moderniseringsdep, Landburks og matdep), næringer som egner seg spesielt godt på gården eller leiekjøring med spesialutstyr eller traktor på gården.

Høringssvar arealplan 2021 – 2033 – Sarpsborg bondelag.

08808: Jordbruksbedrifter, etter region, tilleggsnæring, statistikkvariabel og år				Jordbruksbedrifter	
				1999	2010
0105	Sarpsborg (1992-2019)	99	Tilleggsnæringer i alt	192	187
		1b	Leigekjøring i jordbruket	..	50
		1a	Leigekjøring utanfor jordbruket	..	39
		10	Utleie av jakt- eller fiskerettar	10	34
		8	Utleie av bygningar	34	47
		9	Utleie av jordbruksareal	29	17
		7	Bortfeste tomter	56	47
		3	Produksjon og sal av trevirke	38	75
		2	Turisme	10	3
		30	Andre tilleggsnæringer	26	30
		1	Leigekjøring i alt	101	70
Andre næringer (tilleggsnæringer) baserte på bedrifta sine ressursar					
.. = Tallgrunnlag mangler. Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.					
region:					
Se liste over endringer i de regionale inndelingene.					

For bøndene i Sarpsborg er tilleggsnæringer viktige. I arealplanen eller kystsoneplanen er det innført en rekke begrensninger for bonden. Vi kan ikke se at det er noen positive nye elementer som har betydning for Sarpsborgs bønder i arealplanen eller kystsoneplanen. Vi ber derfor om at det legges til rette for tilleggsnæringer i både areal og kystsoneplanen.

Vi har fått tilbakemeldinger om at det er flere av våre medlemmer som har kommet med innspill. Etter vår kunnskap har ingen av disse innspillene blitt tatt med i planene.

Generelt har vi mottatt flere forespørsler om hyttebygging, samt ønsker om å legge ut nye hyttetomter. Dette er en betydelig tilleggsnæring for bønder i Sarpsborg. Hyttebygging gir stor verdiskaping på gårdsbruket, og bidrar vil vekst i hele kommunen. For nærmere utredning av dette ber vi kommunen eller kommunens politikere om å ta kontakt med Sarpsborg bondelag.

Planen bør også legge til rette for turisme i forhold til utleie av hytter, rorbuer, fiskeplasser, camping og serveringssteder på gårdene. Her er Vestland fylke et foregangsfylke. Og flere Vestland-kommuner er spesielt gode på å tilrettelegge for gårdsturisme.

Spesielt viktige tilleggsnæringer i kystsonen er båt og bryggeplasser. I tillegg har flere godkjent slipp og båtopplag knyttet til denne virksomheten. Utvikling i denne virksomheten må det legges godt til rette for i areal og kystsoneplan.

Sagbruk, produksjon av lokalmat og frukt og bær presserier er også viktige næringer det må legges til rette for.

Sarpsborg kommune har ikke bidratt til utvikling av tilleggsnæringer på gårdsbruk i større grad etter 1970 årene. Det er derfor et ønske om at dette blir politisk behandlet.